

Vragenuur

Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen Van den Hil

Vragen van het lid Van den Hil aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **het bericht "Uw depressie duurt te lang, onze behandeling stopt hier"**.

De **voorzitter**:

Laten we van start gaan. Ik geef het woord aan mevrouw Van den Hil van de VVD voor haar mondelinge vraag aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, die ik van harte welkom heet. De mensen op de tribune en de kijkers thuis heet ik ook van harte welkom. Het woord is aan mevrouw Van den Hil. Zij heeft een mondelinge vraag over het bericht "Uw depressie duurt te lang, onze behandeling stopt hier". Het woord is aan u.

Mevrouw **Van den Hil** (VVD):

Voorzitter, dank u wel. Dit is dus echt een historisch moment.

Voorzitter. Wij zijn vorige week onaangenaam verrast door een artikel in de NRC waarin verscheidene problemen bij PsyQ worden aangekaart. PsyQ is onderdeel van de Parnassia Groep, een van de grootste zorgaanbieders in de ggz-sector. Daarom maken wij ons nog meer zorgen over de in het artikel gemelde problemen. We hebben vernomen dat cliënten die onder behandeling staan eerder worden weggestuurd, zodat mensen op de wachtlijst hun plek kunnen innemen. Daarnaast wordt aan behandelaars gevraagd om de agenda's leeg te vegen om extra intakes te doen, terwijl er niet genoeg plek is om deze nieuwe cliënten de zorg te bieden die ze nodig hebben. De VVD vindt dit moreel niet juist. Tot slot zijn wij gealarmeerd door het signaal dat Parnassia kampt met financiële problemen en onder bijzonder beheer staat bij de banken.

Voorzitter. Anderzijds begrijpen wij uit de reactie van PsyQ op het artikel en in de contacten die ik met hen heb gehad ook dat de organisatie juist veranderingen probeert door te voeren. Dit doen ze om de kwaliteit van de aangeboden zorg te verbeteren en de wachtlijsten, een groot probleem binnen de ggz-sector, te verkorten. Het is ergens begrijpelijk dat een verandertraject niet altijd vlekkeloos verloopt. We moeten de goede intenties achter de doorgevoerde veranderingen ook niet uit het oog verliezen. Maar de door de NRC naar voren gebrachte problemen zijn zorgelijk. Hierover dient wel opheldering gevraagd te worden.

Voorzitter. Wij hebben op basis van de voorgenoemde overwegingen de volgende vragen voor de staatssecretaris. Tot op welke hoogte spelen de in het artikel benoemde problemen bij PsyQ daadwerkelijk? Welke acties gaat de staatssecretaris ondernemen om de problemen op te lossen? Is de staatssecretaris bekend met het veranderprogramma van PsyQ? Tot slot. Is de staatssecretaris het met de VVD eens dat het moreel onjuist is om behandelaars te instrueren de agenda's leeg te vegen voor het doen van intakegesprekken, en de zorg van cliënten vroegtijdig te beëindigen zodat nieuwe mensen behandeld kunnen worden?

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Het woord is aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Voorzitter. Het is mij een eer om in de laatste week dat u hier vergadert hier te gast te mogen zijn, maar het onderwerp is minder vrolijk.

Ik dank mevrouw Van den Hil voor de vragen. Daar ga ik graag op in. De context is als volgt. In de ggz is heel veel gaande. Er worden jaarlijks heel veel mensen behandeld, meer dan een miljoen. Mevrouw Van den Hil kent de sector goed. Er gaat veel goed. Er zijn tienduizenden hulpverleners, professionals, dagelijks in de weer om mensen te helpen. Er zijn ook verbeterpunten, zacht gezegd. Met stip op nummer één staan de wachtlijsten. Daar zien we een uitwas van in het artikel. Met mevrouw Van den Hil zeg ik dat ik onaangenaam verrast was door de berichtgeving in NRC Handelsblad.

Aan die wachtlijsten doen we heel veel. Daar hebben we ook debatten over gehad. Heel belangrijk vind ik transfermechanismen. Dat houdt in dat als een aanbieder — dat kan in dit geval PsyQ zijn als dochter van Parnassia Groep — mensen op een intakegesprek heeft gehad en ze niet kan behandelen, ze die naar die transfertafel brengen, die we net hebben ingericht met elkaar. Dan kan een andere aanbieder, een vrijgevestigde of wat dan ook, de zorg overnemen.

Als je uitgaat van de mens centraal, wat ook in de verandervisie van Parnassia staat, dan denk ik dat het verhaal in NRC daar van geen kanten aan beantwoordt. Daar staat niet de mens centraal; daar is de mens verworpen tot een product. Het kan leiden tot fake intakes, als gebeurt wat hier staat. Maar we moeten kijken of het klopt wat er staat. Het is een verschrikkelijk verhaal, omdat de mens niet centraal staat. Het botst ook van alle kanten met de visie die wij hebben neergelegd vanuit VWS. We hebben net een ambtelijke discussienota Zorglandschap ggz naar de Kamer gestuurd. Daarin staat de visie "mens centraal". Maar daar staan ook dingen in die wel sporen met wat Parnassia Groep doet, bijvoorbeeld in groepen behandelen in plaats van individueel, als dat zorginhoudelijk verantwoord is. Niet mensen dat door de strot duwen, oneerbiedig gezegd. Ook het afbouwen van trajecten is prima, want als we alleen maar mensen in behandeling nemen en ze er niet meer uit gaan, dan raakt het hele systeem verstopt. Dat zien we ook gebeuren. Dus: afbouwen prima, maar dan wel zorginhoudelijk verantwoord. Daar leek totaal geen sprake van.

Feit is dat Parnassia zich niet herkent in dit verhaal; dat staat ook in het kort in NRC. Ik heb ook gebeld met Parnassia, met de voorzitter van de raad van bestuur. Die zegt ook: "We hebben het verhaal willen nuanceren. Dat is een beetje doorgekomen; het is echt veel genuanceerder. Van die abrupte afbouw is nu geen sprake." Hij steekt de hand in eigen boezem. Hij zegt: "Dat hebben we fout gedaan en hersteld. Daar is nu geen sprake meer van. Daar hebben we gesprekken over met alle teams in het land."

Wat is mijn handelingsperspectief? Dat is een belangrijke vraag van mevrouw Van den Hil. Dat is dat de inspectie daar toezicht gaat houden. Die is daartoe aangewezen. Ik weet dat de inspectie volgende week een gesprek heeft met Parnassia. Dat zal best wel een pittig gesprek worden. Ze willen het naadje van de kous weten. Dat kan zo nodig leiden tot vervolgacties. Los daarvan staat er al een regulier toezichtsbezoek van de IGJ gepland na de zomer bij PsyQ. Dat staat de los van de berichtgeving in NRC. De IGJ gaat kijken en ook in gesprek met behandelaren. Dan gaan ze inderdaad vragen: hoe wordt hier gecommuniceerd en hoe wordt hier zorginhoudelijk vorm gegeven aan jullie programma's? Die gesprekken vinden dus plaats. Ik wil de Kamer beloven dat ik de Kamer informeer als daar informatie over beschikbaar komt, als die informatie tenminste openbaar is en ook voor mij beschikbaar.

Mevrouw Van den Hil — mijn laatste antwoord — stipte al even aan dat Parnassia in zwaar weer zit. Dat is zo, maar de laatste informatie is wel dat de problemen financieel niet van dusdanige aard zijn dat er risico's zijn voor de continuïteit van zorg. Dat is natuurlijk superbelangrijk — en daarmee sluit ik ook af— voor al die patiënten, cliënten, die in een heel kwetsbare positie afhankelijk zijn van geestelijke gezondheidszorg.

De voorzitter:

Mevrouw Van den Hil.

Mevrouw **Van den Hil** (VVD):

Allereerst dank aan de staatssecretaris. Ik heb zelf ook contact met ze gehad, dus een aantal dingen had ik inderdaad ook wel op die manier opgehaald. Maar ik ben verheugd te horen dat in ieder geval de IGJ er toezicht op gaat houden en dat u ook de financiële problemen met hen besproken heeft, want dat heeft natuurlijk allemaal invloed op elkaar. Het is een grote aanbieder, die in het hele land zit. Ik denk dat het goed is dat de IGJ maar ook u erbovenop zit.

Staatssecretaris **Blokhuis:**

Het is zelfs de grootste aanbieder. Dus alle reden om er heel goed op te letten dat het goed gaat, want er zijn heel veel mensen voor hun boterham van afhankelijk. Wat minstens zo belangrijk is, is dat veel mensen voor hun zorg ervan afhankelijk zijn.

Mevrouw **Van den Hil** (VVD):

Zeker. Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Van den Hil. Er zijn een aantal vervolgvragen. Allereerst de heer Hijink van de SP, dan mevrouw Agema van de PVV, dan mevrouw Westerveld van GroenLinks, mevrouw Van den Berg van het CDA, de heer Van der Staaij van de SGP en mevrouw Kuiken van de PvdA. Allereerst de heer Hijink van de SP.

De heer **Hijink** (SP):

Ik hoor de staatssecretaris niet over het onderliggende probleem. Dat is het probleem dat heel diep in ons zorgstelsel zit, namelijk dat zorgaanbieders geprikkeld worden om winst te maken en productie te draaien. Dat is volgens mij precies wat hier aan de hand is, want met name in de ggz loont het om mensen te zien als een product. Heb je meer producten, dan heb je meer winst. Dat is natuurlijk het onderliggende probleem, waar ik de staatssecretaris niet over hoor. Ik wil hem het volgende vragen. Als we dit soort ellende niet meer willen zien en niet willen dat de mensen die een zwaar probleem hebben extra lang op de wachtlijst staan of zelfs eruit worden gegooid, dan moeten we dus van het marktdenken in de ggz af. Is de staatssecretaris dat met de SP eens?

Staatssecretaris **Blokhuis:**

Ik snap de vraag van de heer Hijink. Het is ook geen verrassende vraag. Laat ik vooropstellen dat er onderdelen zijn in de ggz die wij uit het marktdenken hebben weggehaald. Voor de acute ggz hebben wij een beschikbaarheidsfinanciering. Dat betekent dat er altijd zorg beschikbaar is, dat er altijd bedden beschikbaar zijn voor mensen, onafhankelijk van wat aanbieders leveren. Of je de hele sector op die manier moet organiseren, is een hele belangrijke politieke vraag die volgens mij veel verder gaat dan de scope van dit vragenuurtje.

Ik wil wel ingaan op het punt van de foute prikkel, want daar legt de heer Hijink de vinger op een zere plek. Heel veel ggz-aanbieders gaan mensen behandelen die geen zware hulpvraag hebben. Dat zie je

met rasse schreden toenemen. De zware hulpvragen blijven vaak liggen. Dat heeft alles te maken met onze huidige dbc-bekostiging. Daar zit een perverse prikkel die ertoe leidt dat je, oneerbiedig gezegd, alleen laaghangend fruit gaat pakken. Dat onderkennen we. Om die reden hebben wij besloten een nieuwe bekostigingssystematiek in te voeren. Die gaat volgend jaar al in. In die nieuwe bekostiging wordt het voor elke aanbieder die dat aanbod kan leveren aantrekkelijk om specialistische ggz te leveren. Ze gaan daar geen verlies meer op lijden, zoals nu, maar ze kunnen op basis van die nieuwe systematiek gewoon de zorg gaan leveren die nodig is.

De heer **Hijink** (SP):

Voor de SP blijft het heel raar dat wij als het gaat om de zorg moeten praten over winst en verlies, dat wij het moeten hebben over het maken van rendement en dat er een discussie is over welke patiënten we nu gaan behandelen om uiteindelijk financieel zo gunstig mogelijk uit te komen. Dat is niet waar de zorg over hoort te gaan. De zorg hoort erover te gaan wie zorg nodig heeft en hoe we die zorg zo goed mogelijk gaan geven. Hoezo zou je eigenlijk winst moeten willen maken op het psychisch lijden van mensen? Die vraag zou ik aan de staatssecretaris stellen. Waarom doen we dat eigenlijk? Waarom halen we die winsten er niet uit, zodat het draait om de mensen en niet om het overeind houden van de eigen organisatie?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Als je het zo uitdrukt, doet het ook pijn aan mijn oren: winst maken ten koste van mensen die in psychische nood zijn. Zo zie ik het niet. Volgens mij is er in deze Kamer, in dit huis, breed draagvlak voor het stelsel dat we nu hebben. Er mogen wel winsten gemaakt worden, maar alsjeblieft geen exorbitante winsten. Je mag wel winst maken, bijvoorbeeld om in je bedrijfsvoering aanpassingen te doen of nieuwe methodieken die nodig zijn te ontwikkelen. In die zin vind ik dat zeker gebillijkt. Het is een hele brede discussie. Ik wil daar graag de hele middag over in gesprek met de heer Hijink, maar ik wil volstaan met het punt dat wij volgens mij een heel eind tegemoetkomen aan de wens van de SP, namelijk dat de financiering zo wordt aangepast dat het voor aanbieders aantrekkelijker wordt om ook mensen met ernstig psychisch leed en een specialistische hulpvraag te behandelen.

Mevrouw **Agema** (PVV):

Dat is allemaal toekomstmuziek. Daar hebben de mensen die hier nu de dupe van zijn helemaal niets aan. Het kan toch niet dat mensen die langdurig psychologische en psychiatrische zorg nodig hebben er zomaar uit gegoooid worden omdat ze geen geld meer opleveren? Het staat hier echt letterlijk: "'Wij leveren dus in feite gratis zorg en dat kan niet!'", schrijft de directie. Het secretariaat verspreidt spreadsheets met namen van patiënten die zo snel mogelijk uitgeschreven moeten worden." Deze mensen hebben zorg nodig. Omdat deze staatssecretaris niets doet en zegt dat hij volgend jaar pas wat gaat doen met de nieuwe bekostiging, hebben deze mensen straks geen zorg. Dat komt door het ziekelijke gedrag van de verzekeraars. Het is nu aan de staatssecretaris om niet te zeggen: o, ik stuur de inspectie erop af. Nee, hij moet zeggen: dit gaat stoppen!

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik kan niet wachten tot mevrouw Agema staatssecretaris is en een nieuwe bekostiging gisteren invoert.

Mevrouw **Agema** (PVV):

Dit ...

De **voorzitter**:

De staatssecretaris.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Dat is mijn antwoord.

Mevrouw **Agema** (PVV):

Dit is zo grof en bijna nalatig. Ik praat hier met de eindverantwoordelijke. Zat ik maar op zijn stoel!

De **voorzitter**:

En uw vraag aan de staatssecretaris is?

Mevrouw **Agema** (PVV):

Mijn vraag aan de staatssecretaris is: op welke manier gaat hij ons of deze mensen niet aan het lijntje houden? Ze gaan er nu uit gegooid worden. De directie zegt dat ze geen geld opleveren. De directie, het secretariaat, verspreidt spreadsheets met namen van patiënten die zo snel mogelijk uitgeschreven moeten worden. Ze gaan er nú uit en de staatssecretaris zegt: ik heb volgend jaar een andere financieringssysteem.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

Mevrouw **Agema** (PVV):

En ik zou heel graag op de plek van deze staatssecretaris zitten, want dan zou ik die verzekeraar bij mij op het matje roepen en zeggen: dit gebeurt niet! Deze mensen, die langdurige psychiatrische en psychologische zorg nodig hebben, gaan niet nu langdurig van hun zorg verwijderd worden omdat de verzekeraars op het geld zitten.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

Mevrouw **Agema** (PVV):

Ik zit niet op de plek van de staatssecretaris. Ik ben niet bij machte.

De **voorzitter**:

Ja. De vraag is: wat gaat u nu doen voor deze mensen?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik heb in reactie op de vraag van mevrouw Van den Hil heel duidelijk aangegeven dat ik van Parnassia hoor dat niet meer gebeurt wat mevrouw Agema aanhaalt. Want ook mij doet het pijn als je gaat zeggen: kiever mensen van de behandelingsmethodiek af en ga plek maken voor andere mensen. Dat zou ik ook niet accepteren, maar dat accepteert Parnassia zelf ook niet. Het is te prijzen dat de behandelaren aan de bel hebben getrokken. Dat hebben ze gedaan. Dat heeft ertoe geleid dat deze nare praktijk, die mevrouw Agema terecht verafschuwt, want die verafschuw ik ook, nu niet meer aan de orde is. Dat is gelijk gecorrigeerd vorig jaar.

De **voorzitter**:

Mevrouw Westerveld, GroenLinks, en dan mevrouw Van den Berg, CDA.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Ik zou bijna willen zeggen: als je dit niet zag aankomen, dan heb je eigenlijk onder een steen geleefd. Dat wil ik trouwens ook tegen de VVD zeggen. Ik weet dat mevrouw Van den Hil nog maar net hier zit, maar ...

De **voorzitter**:

Uw vraag. We gaan geen debat voeren. Uw vraag aan de staatssecretaris.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

... dat dit gebeurt, is natuurlijk niets nieuws. We weten al heel lang dat mensen met complexe problemen worden weggestuurd. We weten ook dat die problemen alleen maar groter gaan worden. Ik zou de staatssecretaris willen vragen wat we nu gaan doen om ervoor te zorgen dat de mensen die nu op een wachtlijst staan en die niet langer meer kunnen wachten, geholpen worden, op deze plek of op een andere plek.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Dat is een terechte vraag. Wat we daar nú aan doen is dat we de behandelcapaciteit die we hebben — er zijn behandelaren beschikbaar — ook benutten. Dat is lange tijd niet voldoende gedaan. Daarom hebben we dat transfermechanisme ingericht, dat neerkomt op het volgende. Stel een grote behandelaar, zoals PsyQ of Parnassia Groep, zegt het volgende: wij hebben mensen op de wachtlijst, wij hebben een intake met ze gehad en dat leidt tot een lange wachtlijst voordat ze behandeld kunnen worden. Die behandelaar moet dit dan op de agenda zetten van de transfertafel — dat klinkt heel jargonachtig, maar dat is gewoon een tafel waar andere aanbieders zitten — en vragen: ik heb iemand die nu hulp nodig heeft, wie heeft er plek? Dat leidt in heel veel gevallen tot het toekennen van een plek aan iemand met de hulp die nodig is. Het zou in zo'n systeem, dat we nu dus in het hele land krijgen, kunnen gebeuren dat mensen dan niet behandeld kunnen worden, omdat er geen behandelaar is. Dat is een veel dieper, onderliggend probleem: de personeelstekorten in de zorg. Daar zijn we zorgbreed mee aan het werk. Ik kan nog herhalen — maar dat hoeft ik niet uitgebreid te doen — dat de financieringssystematiek die we volgend jaar invoeren, ook een belangrijke bijdrage kan leveren. Maar hier en nu is het antwoord: de transfersystematiek.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van den Berg, CDA. Of nog even mevrouw Westerveld? Ja. Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Mijn tweede vraag, voorzitter. Ik begrijp wat de staatssecretaris zegt en ook wat er in gang wordt gezet. Tegelijkertijd hebben we het hier natuurlijk wel over een aantal mensen die niet kunnen wachten. Die hebben al heel vaak op wachtlijsten gestaan. Ik heb ook naar aanleiding van dit artikel weer verhalen gekregen van mensen die ook iets soortgelijks hebben meegemaakt, op deze plek of op een andere plek. Dat is natuurlijk wel de kernvraag: wat gaan we nú doen voor mensen die soms al maanden op wachtlijsten staan en soms geen nee meer kunnen horen, omdat ze al zo vaak teleurgesteld zijn? Ik snap dus wat de staatssecretaris zegt en wat hij in gang gaat zetten, maar de vraag is natuurlijk wel wat we al morgen voor déze mensen gaan doen.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Wat ik morgen ga doen? Ik heb morgen een overleg met de belangrijke partijen uit de ggz. In dat gesprek zal ik refereren aan deze vragen en de urgentie nogmaals onder hun aandacht brengen. De grote aanbieders zeggen tegen mij: mensen die hoognodig hulp nodig hebben, gaan we via de — ik durf het woord bijna niet uit te spreken, want het is zo jargonachtig — transfersystematiek met stip op nummer één zetten om te behandelen. Zij zien die urgentie ook. Als er geen behandelcapaciteit is, dan kan het helaas niet. Dat is afschuwelijk en daarom moet je ook een alternatief zien te vinden in bijvoorbeeld overbruggingszorg, zodat mensen in gesprek kunnen gaan met ervaringsdeskundigen. Maar ze zullen die mensen dus met stip op nummer één zetten. Ik wil u plechtig beloven dat ik dat morgen zeer nadrukkelijk onder de aandacht ga brengen van de belangrijke partijen in de ggz.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van den Berg, CDA.

Mevrouw **Van den Berg** (CDA):

Het CDA spreekt er nu al een paar jaren met deze staatssecretaris over dat er te weinig plekken zijn voor juist die zware complexe zorg. De staatssecretaris spreekt over een transfertafel. Een paar maanden geleden — ik meen in januari — hebben wij daarover nog een debat met elkaar gehad. Daaruit bleek dat er misschien honderden mensen via de transfertafel verder komen, maar dat er duizenden mensen met deze behoefte zijn. De staatssecretaris zegt dat hij met de partijen in gesprek gaat. Kunnen wij begin september een brief van hem krijgen waarin hij aangeeft hoe er nu echt concrete, betere stappen worden gezet om dit op te lossen voor deze grote groep?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik ga na de zomer inderdaad een brief schrijven aan de Kamer, over dit aspect maar bijvoorbeeld ook over een ander aspect dat mevrouw Van den Berg al eerder aan de orde heeft gesteld, en dat als het ware haar geesteskindje is: de doorzettingsmacht. Ook schrijf ik in die brief graag over andere zaken die een bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van wachtlijsten. Voordat het fout in de annalen staat, merk ik op dat ik dat gesprek niet morgen maar overmorgen heb. Anders ben ik aan het liegen.

De **voorzitter**:

Correct. Meneer Van der Staaij.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Voorzitter. Terecht zijn er veel gefronste wenkbrauwen als je dat verhaal in de NRC leest. Aan de andere kant werd er vanuit de Parnassia Groep gezegd: het is niet puur en alleen een kwestie van financiële prikkels; het gaat er ook om dat wij inhoudelijk soms bepaalde veranderingen willen bewerkstelligen met een meer innovatieve aanpak. Hoe reageert de staatssecretaris op dat punt? Welke mogelijkheden zijn daar reëel voor?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik heb geprobeerd om daar iets over te zeggen in het eerste antwoord op mevrouw Van den Hil. Die zorginhoudelijke wijzigingen van Parnassia — dat is een van de trendsetters in ggz-land Nederland — ondersteunen wij qua denkrichting. Dan gaat het over een paar dingen. Bijvoorbeeld: kun je sommige mensen met sommige klachten in plaats van individueel in een groep behandelen? Als dat zorginhoudelijk eenzelfde goed resultaat heeft, kunnen we natuurlijk meer mensen tegelijk behandelen en wachtlijsten wegwerken. Dat zou erg helpen in dat gevecht tegen die wachtlijsten. Parnassia wil ook veel meer met e-health gaan werken, bijvoorbeeld met virtualrealitybrillen om mensen te behandelen voor pleinvrees et cetera. De e-healthkant wordt dus ook benadrukt. Tot slot is het minstens zo belangrijk om ook een keer te stoppen met behandelen. Dat moet je alleen niet doen door mensen er grof uit te schoppen. Je moet dan zeggen: wij denken dat de behandeling zoals we die nu hebben, nu geen toegevoegde waarde meer heeft; wij denken bijvoorbeeld dat begeleiding in de gemeente een logische vervolgstap is. Of er wordt met elkaar geconstateerd dat iemand hersteld is. We moeten met elkaar onder ogen zien dat het blijven doorbehandelen in veel gevallen niet goed is: niet goed voor de patiënt en niet goed voor de mensen die op de wachtlijst staan. Daarin investeert Parnassia ook. Instroom is belangrijk, maar uitstroom is ook belangrijk. Anders blijft het hele systeem verstopt zitten. Dat zijn drie voorbeelden van waar Parnassia zorginhoudelijk mee bezig is. Die lijn ondersteunen we van harte, maar ik distantieer me van het tempo waarin ze dat vorig jaar deden en de woorden die daaraan gekoppeld werden.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Ik kan goed volgen wat de staatssecretaris zegt. Het lijkt me van belang om in de brief ook nog terug te komen op die mogelijkheden voor een andere aanpak, omdat je nu merkt dat alles op een gegeven moment eigenlijk begrepen wordt als financiële kunstgrepen om de zaak op orde te krijgen.

Ik denk dat de situatie er heel erg bij gebaat is als we dat meer uit elkaar trekken, zodat het los van financiële omstandigheden ook moet gaan over: hoe kunnen we betere zorg en snellere zorg bieden?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik ben het heel erg eens met de heer Van der Staaij. Tegelijkertijd vind ik ook dat we er met elkaar heel scherp op moeten blijven dat aanbieders niet ook om financieel gedreven motieven bepaalde dingen doen die ten koste gaan van de zorg voor patiënten.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA):

De staatssecretaris meent toch niet dat dit Parnassia de enige instelling is waar dit gebeurt? We horen immers tal van verhalen uit verschillende organisaties waar dit gewoon plaatsvindt, omdat langdurige en complexe behandelingen nou eenmaal slecht betaald worden en tarieven ook niet voldoen. Dit zal dus niet alleen bij Parnassia het geval zijn. Erkent de staatssecretaris dat?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik leid niet uit de vraag van mevrouw Kuiken af dat zij mij verwijt dat ik beweer dat Parnassia de enige is die dat doet. Tegelijkertijd kan ik dat ook niet staven. Ik weet niet of andere aanbieders dat doen. Van Parnassia is dat nu bekend door het verhaal in de NRC. In hoeverre dat verder gebeurt, weet ik werkelijk niet. We hebben natuurlijk de inspectie, die ook risicogestuurd bezoeken brengt bij aanbieders en dit dan aan het licht moet brengen. Verder kan ik dit bijvoorbeeld niet aan de neus van aanbieders zien. We moeten daar met z'n allen dus alert op zijn en het gesprek daarover voeren. Als zo'n praktijk zich voordoet bij een aanbieder, hoop ik ook dat mensen die daar afhankelijk van zijn of, zoals bij Parnassia gebeurd is, de behandelaar aan de bel durven te trekken. Ik bedoel: we hebben elkaar daarin nodig. Het is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Als dit zich aandient en ik dit zie, mag u mij er inderdaad op aanspreken dat ik dan intervenieer en in dit geval samen met de IGJ daar de nodige stappen ga zetten.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik dank de staatssecretaris. We gaan even schoonmaken en dan geef ik zo het woord aan mevrouw Palland van het CDA.

Vragen Palland

Vragen van het lid Palland aan de minister van Justitie en Veiligheid over **het bericht "GGD doet aangifte van bedreiging medewerkers door complotdenkers"**.

De **voorzitter**:

Ik heet de minister van Justitie en Veiligheid van harte welkom. De vragen gaan over het bericht "GGD doet aangifte van bedreiging medewerkers door complotdenkers". Het woord is aan mevrouw Palland.

Mevrouw **Palland** (CDA):

Voorzitter. Vorige week werd duidelijk dat de GGD aangifte heeft moeten doen omdat zijn medewerkers worden bedreigd door complotdenkers. Voor de goede orde: dit zijn medewerkers die zich dag in, dag uit inzetten voor de bestrijding van de coronapandemie. Zij verdienen onze volledige steun. Leden van de Telegramgroep De Bataafse Republiek delen namen van vaccinerende GGD-medewerkers met elkaar, met daarin oproepen als: "Ruim deze moordenaars van de straat", "Jagen maar" en "Alles kan kapot". Dit soort bedreigingen zijn schandalig en compleet onacceptabel. Het is daarom van groot belang dat we hier vandaag als Tweede Kamer ook duidelijk stelling in nemen. We hebben het hier namelijk niet over een paar onschuldige berichtjes. Zo'n chatgroep bestaat uit duizenden leden. We vragen als Kamer veel van de GGD-medewerkers. Zij horen dan ook in alle rust,

vertrouwen én veiligheid hun essentiële werk te kunnen doen. Vaccineren is dé weg uit de coronacrisis, en het liefst ook zo snel mogelijk. Je mag daarover van mening verschillen, en vaccinatie is vrijwillig, maar bedreigen gaat alle perken te buiten en is onacceptabel. Daarom stel ik de volgende vragen aan de minister.

Wat gaat de minister doen om deze GGD-medewerkers te kunnen beschermen? Is er extra inzet nodig? Op welke manier besteedt de politie hier momenteel aandacht aan? Wat wordt er gedaan om dit soort berichten van social media te verwijderen? Zijn daar gesprekken met platforms over? Facilitators en aanjagers van de Telegramgroep hebben deels ook al een veroordeling voor opruiende en bedreigende filmpjes gehad. Biedt dat een extra grond voor het kunnen aanpakken van het opnieuw mede doen verspreiden van dit soort berichten?

Voorzitter. Helaas is doxing een breder fenomeen, waarbij privégegevens van politie, hulpverleners, journalisten et cetera worden gedeeld. Dat moeten we kunnen aanpakken. De minister heeft eerder doxing al schoffertig genoemd en een wetsvoorstel aangekondigd voor de zomer. We zitten nu in de laatste week voor het reces. Lukt het om dat wetsvoorstel nog in te dienen?

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de minister van Justitie en Veiligheid.

Minister Grapperhaus:

Voorzitter. Het is terecht dat mevrouw Palland dit aanroert, want er is echt sprake geweest van ontoelaatbare oproepen tot bedreiging en zelfs geweldpleging tegen GGD-medewerkers. Dat zijn gewoon mensen die voor onze gezondheid en veiligheid instaan. Die oproepen zijn laf maar ook strafbaar. Ik noem het maar gewoon even, voor degenen die dachten dat ze zich dat nog eens in hun hoofd moesten halen: artikel 31 van het Wetboek van Strafrecht gaat over opruiing. Helaas zien we dit soort coronagerelateerde agressie voorkomen, maar daar is geen enkele rechtvaardiging voor. Een nieuwe variant ervan is het delen van namen van medewerkers in chatgroepen op het internet, met de oproep om ze op te jagen. Dat soort acties worden ook gepleegd op sociale media. Het is heel goed dat de GGD daarvan aangifte heeft gedaan. We nemen dat echt hoog op als kabinet, maar ook politie en OM zien het als een belangrijke prioriteit om hiermee aan de slag te gaan. U heeft dat ook gezien aan een aantal zaken die recent nog in het nieuws zijn geweest.

Voorzitter. Dan de vragen van mevrouw Palland. De politie is op de hoogte van de chatgroep De Bataafse Republiek. Daar wordt ook een onderzoek naar ingesteld. Inderdaad weten burgers, sociale media en providers door de aanvullende strafbaarstelling rond het fenomeen doxing straks heel duidelijk dat doxing niet mag. Ik vertrouw er dan ook op dat sociale media en providers daartegen zullen optreden. We zijn inderdaad ook zeker regelmatig in overleg met die platforms in het kader van dit soort illegale content. Als mensen zich bedreigd voelen, roep ik ze vooral op om dat te melden bij hun werkgever. Dan kan die ze helpen om daar bij de politie aangifte van te doen, zodat maatwerk kan worden geleverd.

Ten slotte vroeg mevrouw Palland nog naar recidive. Dat kan uiteraard een rol spelen in dit soort zaken. Maar goed, ik kan verder natuurlijk niet ingaan op de casuïstiek; dat is algemeen bekend. Het wetsvoorstel doxing wordt zeer binnenkort aan de ministerraad aangeboden, waarna het ook in consultatie kan worden gebracht.

Mevrouw Palland (CDA):

Het is goed nieuws dat dit wetsvoorstel naar ons toe komt. Dat is natuurlijk ook een manier om dit op de lange termijn te kunnen aanpakken. En begrijp ik goed uit de beantwoording van de minister

van mijn vraag wat hij kan doen om deze GGD-medewerkers te beschermen, dat hij mensen die zich bedreigd voelen, oproept om daar melding van te doen, zodat er kan worden gekeken of er aanvullend iets nodig is? Ik wil de minister ook vragen of hij ons later, na de zomer, kan informeren door middel van een update van de acties rondom dit fenomeen.

Minister **Grapperhaus**:

Inderdaad, melding en aangifte zijn natuurlijk nodig. Anders blijft het onder de radar. Daar moeten mensen zich ook niet terughoudend in opstellen. Het is al verschrikkelijk genoeg dat je daar als GGD-medewerker mee geconfronteerd wordt. Meld het en bespreek het met je werkgever. Dan kunnen politie en Openbaar Ministerie daar adequaat actie op ondernemen. Ik ga er zonder meer van uit dat we hier, in het kader van de voortgang van het wetsvoorstel over doxing en andere brieven die nog zullen komen, nog het een en ander over zullen zeggen.

Mevrouw **Palland** (CDA):

Ik dank de minister voor zijn beantwoording. De minister sprak er ook nog over dat we coronagerelateerd geweld in enige mate zien toenemen. Ik kreeg ook berichten dat er vandaag ook nog rechtszaken spelen ten aanzien van bedreigingen richting de heer Kuipers en de heer Gommers. Ik vind het van belang dat we dat ook hier aan de orde blijven stellen en daar ferm afstand van nemen.

De **voorzitter**:

Er zijn volgens mij geen vervolgvragen. Ik wil de minister van Justitie en Veiligheid van harte bedanken. We gaan weer even kort schoonmaken. Ik schors de vergadering voor een enkel moment, omdat de minister onderweg is.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Vragen Westerveld

Vragen van het lid Westerveld aan de minister voor Medische Zorg en Sport over **het bericht "Dansbond stopt #MeToo-meldingen in doofpot"**.

De **voorzitter**:

Ik heropen de vergadering. Ik heet de minister voor Medische Zorg van harte welkom. Er is een mondelinge vraag van mevrouw Westerveld van GroenLinks. Zij heeft een vraag over het bericht "Dansbond stopt #MeToo-meldingen in doofpot". Het woord is aan mevrouw Westerveld van GroenLinks voor haar mondelinge vraag.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Dank, voorzitter. "Dansend door het leven", een krantenkop over het leven van Kim Koumans, met een prachtige foto waar ze stralend op staat. Dat was een tijd waarover ze nu zegt: "Het is schone schijn en een façade. Van de buitenkant ziet het er zo mooi uit, binnenin is het verdorven." En: "Ik was niet de enige, heb ik om me heen gezien."

Voorzitter. Ik wil beginnen door te zeggen dat ik het ontzettend dapper vind dat latindanser Kim Koumans met dit verhaal naar buiten treedt. Het vraagt echt wat van je om je trauma's zo naar buiten te brengen in een krant, waarin iedereen het kan lezen. Ik vind dat ongelooflijk knap. Dat is helaas ook nodig om dit soort schandalen aan het licht te brengen.

Voorzitter. Ik wil ook een woord van dank uitspreken aan de journalist Marco Knippen, die eerst de schandalen over de turnsters en nu ook dit verhaal van Kim Koumans optekent. Hij is iemand die niet

loslaat en dit soort verhalen naar buiten brengt.

Voorzitter. Het is natuurlijk mooi dat deze journalist zich erin vastbijt en dat Kim haar verhaal doet, ondanks dat het zo ongelofelijk pijnlijk is. Maar het is er ook tekenend voor dat het nodig is, want eigenlijk zou de sport zelf natuurlijk een veilige plek moeten bieden. Eigenlijk zouden dit soort schandalen helemaal niet op deze manier naar buiten moeten komen. Dat dit weer naar buiten komt, kort nadat we een dik rapport hebben kunnen lezen over misstanden in het turnen, maakt mij bevreesd dat dit misschien wel het topje van de ijsberg is. Ook in het dansen blijkt fysiek en mentaal grensoverschrijdend gedrag veel voor te komen, moeten slachtoffers zelf naar buiten treden en gaat het verder. We lazen ook in het artikel dat er zelfs wordt gesproken over een giftige verkrachtingscultuur. Kim zegt — het deed me pijn om dat te lezen — dat ze een gebruiksvoorwerp was, een wegwerpartikel.

Voorzitter. Ik wil de minister vragen: wanneer houdt dit op? Het artikel gaat over latin dance, maar hoe gaat het bij andere dansvormen en bij andere sporten waar jonge meiden, en soms ook jongens, afgesloten van de buitenwereld, soms met een trainer, heel veel uren doormaken?

Voorzitter. Ook hier zien we weer dat de sportbonden in kwestie niet goed reageren en dat ze geen veilige omgeving creëren voor jonge kinderen en jongeren. Daarover heb ik een aantal vragen. Ik wil de minister vragen: hoe gaan we ervoor zorgen dat we inzicht krijgen in die verschillende culturen en in de misstanden die daarin plaatsvinden? Wat gaat de minister doen om slachtoffers proactief te beschermen, zodat we niet meer dit soort verhalen in de kranten lezen? Hoe gaat ze ervoor zorgen dat er ook echt iets gedaan wordt met deze meldingen?

De voorzitter:

Dank u wel. Het woord is aan de minister.

Minister Van Ark:

Voorzitter, dank u wel. Het is inderdaad knap dat Kim Koumans naar buiten treedt, zoals mevrouw Westerveld zei. Het is knap dat zij dat doet om het taboe te doorbreken voor haarzelf en ook voor anderen. Ik zeg haar dat na. Ik zeg dat ook in de richting van mevrouw Westerveld en andere leden van de sportcommissie — de heer Heerema zit daar — die dit taboe ook in andere sporten ter sprake hebben gebracht. Dat is nodig. Het is helaas nodig gebleken in andere sporten en nu ook in de danssport.

Ik kijk toch even breder, ook breder in de samenleving, want dit is een onderwerp dat mij zeer raakt. Je ziet dat 53% van de vrouwen in ons land, óns land, te maken heeft met seksueel grensoverschrijdend gedrag, en 19% van de mannen. 22% van de vrouwen heeft te maken met seksueel geweld. Als je kijkt naar de onderzoeken die VWS heeft gedaan, dan zie je dat zo'n 72% van de Nederlandse volwassenen die sporten, in hun jeugd grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt. Het is inderdaad nodig om dit aan de kaak te stellen. Ik zeg dat mevrouw Westerveld na.

Wat doen we daaraan? Wat doen we daar met z'n allen aan? Want het is niet iets wat één persoon in zijn eentje of in haar eentje op kan lossen, hoewel het wel zo is dat iemand dat op de agenda kan zetten. Het is goed dat dat gebeurt. Ik zie dat de commissie straks in de regeling van werkzaamheden zal vragen om het rapport Ongelijke leggers over misstanden in de turnsport na het zomerreces te behandelen. Ik denk dat dat goed is, want dan kunnen we stilstaan bij een aantal kenmerken van bijvoorbeeld de turnsport die ook breder in de sport leven en die voorkomen daar waar met name

jonge mensen, vaak solitair, met een trainer of coach oplopen bij de ontwikkeling van de sport. Ik zeg de onderzoekers na dat grensoverschrijdend gedrag niet bij sport hoort en ook niet bij topsport. Ik heb van de oud-turnsters gehoord dat dat een hele grote steun kan zijn en ik hoop dat dit ook voor mevrouw Koumans een steun mag zijn.

Voorzitter, wat doen we? We hebben naar aanleiding van de commissies die er zijn geweest een aantal zaken geleerd uit het verleden. Zo hebben we het Centrum Veilige Sport Nederland, waar iedereen naartoe kan. Aangezien er ook een meldplicht is voor begeleiders en bestuurders, is er het Instituut Sportrechtspraak. Ik begrijp dat dat ook bezig is met deze melding. Daarnaast denk ik dat het goed is dat dit onderwerp ingebed is in de lokale deelakkoorden van het Sportakkoord, omdat het ongelooflijk belangrijk is dat sport gaat over plezier en het ontwikkelen van je talent. Ik gun het iedereen die gaat dansen om dansend door het leven te gaan. Wij zullen daaraan de bijdrage leveren die we moeten leveren.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

De minister zegt dat het haar raakt. Dat geloof ik. De minister geeft ook terecht aan dat het overal in de samenleving speelt: dat er seksuele intimidatie plaatsvindt en dat er verkrachtingen plaatsvinden. Dat is natuurlijk een probleem in de samenleving. Tegelijkertijd hebben we het hier natuurlijk wel over een sport waar kinderen soms al op heel jonge leeftijd aan beginnen, waarbij ze geïsoleerd van de buitenwereld heel veel uren doorbrengen met een trainer. Ik vind dat er een extra verantwoordelijkheid op ons hier allemaal ligt om ervoor te zorgen dat dit na Kim en de turnsters niet met andere kinderen gebeurt. Ik zou de minister willen vragen om daar nog eens specifiek op in te gaan: wat gaan we nu doen om deze kinderen te beschermen tegen die cultuur waarin dit gebeurt?

Ik wil ook graag even doorgaan op de dubbele petten die we soms zien. Ook hier zien we dat er in de sport niet adequaat genoeg is gehandeld. Ook hier zien we dat vertrouwenspersonen soms tegelijkertijd ook bestuurslid zijn. Ik wil de minister vragen hoe we er dan voor gaan zorgen dat die onafhankelijk van elkaar worden. Ik wil haar ook vragen of het niet nodig is om een instituut onafhankelijk van de sport te beleggen waarbij mensen een melding kunnen doen en dat omgaat met meldingen. Misschien moet het Instituut Sportrechtspraak wel onafhankelijk van de sport geplaatst worden, niet zozeer omdat ik dat instituut niet vertrouw, maar omdat ik denk dat het goed is voor melders om te weten dat ze hun melding veilig kunnen doen op een onafhankelijke plek.

Minister **Van Ark**:

Laat ik in ieder geval vanaf deze plek zeggen dat ik me realiseer dat ik helaas niet kan voorkomen dat mensen die kwaad in de zin hebben kwaad doen, hoe goed we dingen ook regelen. Dat vraagt mevrouw Westerveld ook niet van mij, maar ik denk wel dat het goed is om dat hier te zeggen. Wat we wel kunnen doen, en wat gewoon een opdracht is aan ons allemaal, is in de structuren die we hebben de waarborg neerleggen dat gekeken wordt naar het gedrag van mensen. Dat zit hem onder andere in de opleidingen en het daarin steviger verankeren van het pedagogisch element. Ik heb ook in het algemeen overleg aan mevrouw Westerveld aangegeven dat ik ook nog even bij de bureaus van SZW ga bekijken wat daar de ontwikkelingen zijn ten aanzien van vertrouwenspersonen en wat wij daarvan kunnen leren. Daar hebben we donderdag nog een tweeminutendebat over. Morgen spreek ik met NOC*NSF over het rapport Ongelijke leggers. Ik ben zeker bereid om met hen breder te kijken en de thematiek van vandaag te bespreken.

Laat ik er nog twee elementen uit lichten die voor individuele sporters van groot belang kunnen zijn. Ik noem de maatregelen uit de kabinetsappreciatie van het rapport Ongelijke leggers om een

zorgstructuur neer te zetten speciaal voor mensen uit de topsport die op jonge leeftijd begonnen zijn. Dat is een heel specifieke zorgvraag die er is. We willen dat breder inzetten dan alleen de turnsport. Ook de hulp die Slachtofferhulp verleent, is breder inzetbaar. Mevrouw Koumans heeft dit verhaal een stem gegeven en haar verhaal verteld om een taboe te doorbreken. Daaraan kunnen wij hier alleen al door er zo over te praten een bijdrage leveren. Daarnaast zullen we in de structuren door moeten pakken met de opgaves en het huiswerk dat er ligt vanuit de commissie die dat heeft onderzocht.

De voorzitter:

Mevrouw Westerveld, tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Heel kort. Ik vroeg nog: moet dit niet onafhankelijk belegd worden? Ik bedoel dat mensen echt onafhankelijk een melding kunnen doen en dat die onafhankelijk wordt opgepakt.

Ik heb nog een allerlaatste vraag. Die gaat over hulp. Als je zo'n trauma hebt meegemaakt, dan moet je hulp kunnen krijgen. We lazen dat er in Groningen een apart centrum komt. Komt dat breder voor de sport beschikbaar, zou ik de minister willen vragen.

Minister Van Ark:

Ik kauw nog wel even op de vraag over de onafhankelijkheid, want de meldingen bij het Centrum Veilige Sport worden vanuit daar geleid naar de instantie die daar het beste toe geëigend is. Als ik kijk naar de problematiek die uit het artikel spreekt, kan ik me voorstellen dat er mogelijk ook sprake is van problematiek waarvoor een aangifte gedaan moet worden. Dan praat je natuurlijk over een andere tak van sport dan het strafrecht. Maar dan verwijs ik ook naar de wet die mijn collega van JenV in internetconsultatie heeft liggen. Dit lijkt me dus iets om bij het debat over van gedachten te wisselen.

Wat betreft het zorgaanbod dat in Groningen wordt gemaakt: het is inderdaad de bedoeling om dat te verbreden naar andere sporters die vanaf jonge leeftijd te maken hebben met problemen, maar ook naar andere delen van ons land. Groningen is immers natuurlijk voor sommige mensen best wel heel ver weg.

De voorzitter:

Dank u wel. Er zijn een aantal vervolgvragen, allereerst mevrouw Kuiken van de PvdA, dan mevrouw Bikker van de ChristenUnie, mevrouw Van der Laan van D66, en dan de heer Heerema van de VVD. Allereerst mevrouw Kuiken.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA):

Ja, voorzitter. Een aantal vragen van mevrouw Westerveld raakten er al aan, maar waar mijn grootste zorg wel in zit, is dat er eigenlijk vaak al heel veel signalen binnen een sector bekend zijn — dat geldt voor de danswereld, dat geldt voor de turnwereld — en dat men dan toch, ook vanuit bondverband of organisatieverband, handelingsverlegen is, en dat er dan toch heel veel voortdurend onder het tapijt wordt geveegd. Dus mijn zorg zit er een beetje in — en ik zal het nu kort maken, voorzitter — dat we van alles optuigen, maar als die cultuur heel erg blijft van bedekken, wegstoppen, doofpotten, verandert er fundamenteel niet iets. En sommige kwesties slepen al jaren. Dus het vraagt volgens mij meer dan alleen maar er stelsels naast zetten. En ik ben nog steeds op zoek; die zoektocht, naar hoe we dat nou gaan doorbreken.

Minister Van Ark:

Dat is geen heel eenvoudige vraag, maar wel de wezenlijke vraag. En het vraagt voor de mensen die

ermee te maken hebben gehad in het verleden, die een sportcarrière achter zich hebben gelaten, dat er recht wordt gedaan aan wat ze hebben meegemaakt, en dat er ook herstel mogelijkheden zijn. En het vraagt ook om ervoor zorg te dragen dat de lessen uit die tijd zo worden ingevuld, dat er geen nieuwe mensen mee te maken krijgen. Nou, met dat tweede is bijvoorbeeld, als ik kijk naar het turnen, de KNGU aan de slag. Ze hebben natuurlijk ook naar aanleiding van de signalen zelf dit onderzoek in het turnen vormgegeven. Wij hebben dat vanuit VWS ook gefinancierd, omdat we dat belangrijk vonden. Ik heb vorige week ook met de KNGU gesproken, en zij zijn nu dus ook bezig om met al die turnverenigingen, al die gymnastiekverenigingen door heel Nederland, door te voeren wat daar aan lessen in zit. Daarnaast doen we natuurlijk ook als ministerie een aantal zaken; denk aan het zorgtraject, waar ik het over had.

Maar het gaat breder. De onderzoekers signaleerden ook dat eigenlijk in veel meer takken van sport, met name als jonge, getalenteerde mensen in situaties komen met vaak een-op-eencontact, er niet alleen sprake kan zijn van incidenten. Dan kun je met strafrecht dingen doen. Maar als er sprake is van een cultuur en een stelsel, hoe ga je daar dan mee aan de slag? En dat is een weerbarstige methodiek. Dan denk je bijvoorbeeld aan de minimumleeftijd van wedstrijden die je zou kunnen ophogen, en daarmee kom je vaak ook terecht in internationaal verband. Dan praat je over de opleidingen, en hoe je ook een pedagogisch element in sportopleidingen brengt. Nou, al dat soort vragen zijn weerbarstig, maar dat ontslaat ons er niet van om ze bij de kop te pakken en ze uit te voeren.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Bikker van de ChristenUnie.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ja, voorzitter, dank u wel. Allereerst natuurlijk dank aan Kim, die haar verhaal doet in alle kwetsbaarheid, en mijn medeleven naar haar, maar ook naar al die andere meisjes en vrouwen, van wie een oude wond weer opengerukt wordt. Ik dank de minister voor een aantal toezeggingen die ze al deed aan collega Westerveld, ook ten aanzien van de verbreding van het hulpaanbod dat nu in Groningen wordt gerealiseerd. Voor de mensen uit de turnsport is er gezegd: in de tussentijd, totdat dat voor elkaar is, kunnen jullie telefonische hulp vinden bij MIND Korrelatie. Mijn vraag aan de minister is allereerst natuurlijk: geldt dat ook voor de mensen uit de danssport? En daarnaast: heeft zij inzicht of dit hulpnummer ook inderdaad gevonden wordt? Want ik vond het al best zoeken om het te vinden, en ik kan me voorstellen, juist nu dit zo springend naar voren komt, dat veel meisjes en vrouwen geconfronteerd worden met leed uit hun jeugd, en dat het dan belangrijk is dat zij makkelijk op de juiste plek die hulp vinden.

Minister Van Ark:

Ja, dat is een herkenbaar probleem. We moeten er alles aan doen om die drempel weg te halen. Want er mag geen drempel zijn. Dit komt voort uit de commissie-De Vries, die in 2017 onderzoek heeft gedaan naar seksuele intimidatie en misbruik in de sport, en daar komt ook het Centrum Veilige Sport Nederland uit: er is wel die plicht voor begeleiders die iets zien, maar ook een meldmogelijkheid, plus ook kennis en ondersteuning over het vervolgtraject. En wij zetten alles op alles om het specifieke zorgtraject heel gauw van start te laten gaan. Dat is geen meerjarentraject, maar het is ook niet de oplossing voor alles. Dus ik sta hier niet vanuit het idee "ik breng even in een paar mooie zinnen dat we dit hele probleem gaan oplossen". Het is taai; overal waar sprake is van cultuur- en systeemvraagstukken is het taai. Maar we zijn het aan de mensen verplicht die dit mee hebben moeten maken, en aan de mensen die nu sporten, om het wel op te pakken.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dat het taai is, deel ik. Ik ben woordvoerder op meer terreinen. En wat komt het veel voor dat vrouwen seksuele intimidatie ervaren of zelfs misbruikt worden. De cijfers zijn eigenlijk gruwelijk. In zo'n mooi land als Nederland zou je dat niet verwachten. Daarover moeten we het zeker hebben. Maar nu over die meisjes die in nood zitten. Ik vind dat nummer, dat MIND Korrelatie-nummer, best moeilijk te vinden. Ik snap dat de minister niet alles op stel en sprong kan regelen en dat ze echt haar best doet, maar kan er in de tussentijd een telefoonnummer komen dat bekend is en waar ze echt goed geholpen worden? Zou de minister dat onder de aandacht willen brengen op alle plekken waar dat echt passend is?

Minister **Van Ark**:

Ja, daar antwoord ik volmondig ja op.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van der Laan van D66 en dan mevrouw Simons van BIJ1.

Mevrouw **Van der Laan** (D66):

Het is natuurlijk vreselijk wat er gebeurt. Ik dank de minister voor de aandacht die ze hiervoor heeft. Het is een schandvlek voor de sport, en überhaupt voor de samenleving. Ik vind dat we ons daar met elkaar hard voor moeten maken. Dat een oplossing niet eenduidig is, ben ik met u eens. Ik wil u wat vragen over de Visie Sport en Integriteit, die NOC*NSF heeft opgesteld voor 2024. Als een van de oplossingen noemde u net het oprichten van het Centrum Veilige Sport Nederland. Een van de aanbevelingen van NOC*NSF is om dat onafhankelijk te maken. Wilt u deze notitie nogmaals doorspreken met NOC*NSF? Bent u bereid om het gesprek aan te gaan om het Centrum Veilige Sport Nederland onafhankelijk te maken?

Minister **Van Ark**:

Zoals ik al zei, moeten we alles doen wat nodig is. Toevallig spreek ik morgen met NOC*NSF. Dat gaat nog over het turnrapport en turnen, maar ook breder over de sport. Want een van de vragen die naar voren kwamen uit het gesprek met de oud-turnsters, maar ook vanuit de berichtgeving, het onderzoek en de onderzoekers, was juist om het niet te beperken tot het turnen. Dus dit lijkt mij een heel wezenlijke aanleiding om dit morgen ook met hen te bespreken.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Excuus, eerst de heer Heerema van de VVD en dan mevrouw Simons. Dat is de juiste volgorde.

De heer **Rudmer Heerema** (VVD):

Dit is de donkere kant van sport, die door dappere vrouwen zoals Kim Koumans zichtbaar is geworden. Daar moeten we vervolgens zo snel mogelijk mee aan de slag gaan. Ik hoor dat er gekeken wordt naar een zorgstructuur om juist die nazorg te kunnen leveren. Ik ben heel blij dat de minister zegt dat dit breder ingezet wordt. Mijn vraag gaat over hoe je dit zo goed mogelijk kunt melden, zodat het snel op de juiste plek terechtkomt en er snel gehandeld wordt. Want je ziet dat het vaak blijft hangen, waardoor er meer slachtoffers vallen dan nodig is. Een telefoonnummer is misschien lastig te vinden, zoals mevrouw Bikker ook zei, of lastig bereikbaar. Maar er zijn veel eigentijdse zaken, zoals de app Report Sport, waar heel laagdrempelig gemeld kan worden. Kent de minister dit soort mogelijkheden? Dat is mijn eerste vraag. Is de minister bereid om dit ook verder te verkennen, zodat er iets opgericht kan worden wat veel beter te benaderen is voor mensen, voor onze sporters in de samenleving?

Minister **Van Ark**:

Deze specifieke app ken ik niet, maar bij de aanpak van discriminatie en racisme werken wij ook aan apps waarbij je ter plekke kunt aangeven wat er gebeurt, zodat het ook opgepakt kan worden. De pakkans is dan ook veel groter. Dus ja, ik wil alles verkennen. Daarnaast is er ook nog een hoop werk te verrichten als het gaat om het taboe. Dat geeft mevrouw Koumans ook aan in het artikel. Want op het moment dat zij naar voren kwam met het verhaal, kreeg ze, zoals zij het zelf ... Ik kan haar niet letterlijk citeren, want ik heb het artikel hier niet voor me, maar het riep bij mij ook het beeld op dat zij zich bijna moest verontschuldigen voor wat ze had meegemaakt. Dat is een gevoel dat heel veel slachtoffers hebben. Ik zei in het begin al dat ik de commissie ervoor bedank dat zij veel aandacht heeft voor dat taboe. Dat taboe kunnen we alleen met elkaar wegnemen. Dat haalt ook die drempels weg. Maar als je die drempel niet meer hebt, moet er natuurlijk ook een voorziening zijn waar je terecht kunt. Dus ik ben zeker bereid om dat te onderzoeken.

De heer **Rudmer Heerema** (VVD):

Dan mijn tweede vraag, want die sluit hier goed op aan, denk ik. Het taboe dat de minister noemt, gaat over: ik meld het bij, met name, een bond of een vereniging en heb dan het gevoel dat ik niet serieus word genomen. Dan ligt er dus een heel grote opgave voor ons om ervoor te zorgen dat daar mensen, begeleiders, trainers, coaches en ook bestuursleden aan de slag zijn die zich pedagogisch ontwikkeld hebben en kennis hebben meegekregen over hoe je omgaat met kinderen en soms jongvolwassenen in kwetsbare situaties. Ik zou de minister willen vragen om voor het wetgevingsoverleg dat wij waarschijnlijk eind november of in december zullen houden, met een idee te komen hoe we juist die trainers en die trainer-coaches kunnen gaan versterken, zodat we daar een zo veilig mogelijk klimaat mee kunnen regelen.

Minister **Van Ark**:

Zeker. Dat is ook een van de gesprekken die ik heb met bijvoorbeeld de KNGU. Maar wat mij betreft kunnen we het ook verbreden. Dus dat wil ik toezeggen. Ik wil daarbij overigens nog wel iets aangeven. Ja, er is natuurlijk het tuchtrecht. Dat is soms al lastig genoeg. Dat zie je ook bij het turnen. Als er niet zozeer sprake is van een incident maar van een cultuur of een systeem van dingen die niet goed zijn gegaan, is dat lastig. Dat heb ik ook in een kabinetsappreciatie aangegeven. Maar als er sprake is van een strafbaar feit, als je echt bent aangerand of verkracht of er is seksueel geweld, doe dan aangifte. Die oproep zou ik toch willen doen, voorzitter. Helaas is dat nodig. Maar die toezegging doe ik aan de heer Heerema.

De **voorzitter**:

Mevrouw Simons van BIJ1.

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

Het voordeel van de laatste zijn, is dat de meeste vragen die ik wilde stellen, al gesteld zijn en hier en daar ook zeer zeker bevredigend zijn beantwoord door de minister. Ik ben bijvoorbeeld heel erg blij dat de minister ziet dat het verstandig is om een bredere visie hierop te hebben, dus om niet alleen maar naar verschillende takken van sport te kijken. Maar dit probleem is natuurlijk nog breder. We zien het in de hele samenleving, in alle lagen van de bevolking. We zien het zelfs — zeg ik er licht sarcastisch bij — hier in de politiek. Omdat de minister heeft aangegeven ook met de collega van SZW in gesprek te gaan, ben ik eigenlijk benieuwd of zij samen — en wellicht zijn daar nog andere ministeries nuttig bij — kunnen kijken hoe we nou in die hele brede samenleving het besef kunnen laten neerdalen dat seksuele intimidatie, tegen wie die zich ook richt en of die nou wel of niet uitmondt in geweld, echt niet oké is. Denkt de minister dat zij daar vanuit haar departement een rol in kan spelen?

Minister Van Ark:

Ja, ik deel dat met mevrouw Simons. Daarom hecht ik er ook aan om een aantal cijfers te noemen die breder gaan dan de sport. Ik heb hier in deze zaal achter dat kathedertje gestaan bij de wetgevingsoverleggen over het Verdrag van Istanbul. We spreken hierover al langere tijd in deze zaal. Dat betekent ook dat er bij de departementen van VWS en JenV een verantwoordelijkheid ligt om hier samen in op trekken. Maar die is natuurlijk rijksbreed. We hebben daar met z'n allen mee te maken. Ik voel het als mijn bijzondere verantwoordelijkheid om te zorgen voor een veilig sportklimaat. Ik vind een van de belangrijkste taken daarbinnen dat er wordt gestopt met het van het kastje naar de muur sturen van mensen die tegen dit soort dingen aanlopen. Dat is ook hoe ik naar die structuren kijk, om ervoor te zorgen dat men zich gesterkt weet om te melden en dat er dan ook wat mee gebeurt.

Mevrouw Simons (BIJ1):

Ik zou nog even willen terugkomen op de uitspraak dat er ook wat mee gebeurt. Dat haalde de minister al eerder aan. De ervaring leert helaas dat aangifte doen voor veel slachtoffers een grote stap is. Misbruik komt vaak voor door iemand die het slachtoffer kent. Dat geldt natuurlijk ook voor slachtoffers in de sport. Die hebben ook een relatie met trainers en dergelijke. Dan gaat het even over die volgende stap. Het doen van aangifte is een grote stap voor veel slachtoffers én we kennen het fenomeen dat de aangifte niet altijd adequaat wordt opgevolgd. Dus wat bedoelt de minister nou precies met "melden en dat er dan ook wat mee gebeurt"?

Minister Van Ark:

Vanuit de sport gezien is het Centrum Veilige Sport Nederland het startpunt. Vandaaruit wordt verder gekeken welke stap bij iemands situatie past. Als er echt sprake is van een strafrechtelijke stap, dan moet men het strafrechttraject in. Maar heel vaak is er sprake van grensoverschrijdend gedrag dat misschien niet in het Wetboek van Strafrecht staat maar dat wel degelijk grensoverschrijdend is. En dan komt bijvoorbeeld het tuchtrecht om de hoek kijken. Het kan ook nog een stap daarvoor zijn: dat er mediation is. Dat is een persoonlijke afweging die met mensen besproken kan worden. Een aantal auteurs heeft in ieder geval aangegeven dat zij in hun specifieke situatie gekozen hebben voor het tuchtrecht, ook omdat ze voor zichzelf zeiden: anders kun je jaren verder zijn in een heel moeizaam traject. En laten we eerlijk zijn: recht is ook niet altijd rechtvaardig. Tuchtrecht kan dan sneller zijn. Het is heel specifiek. Het is maatwerk. Maar ik vind het belangrijkste dat de mogelijkheid er is om je te melden in de wetenschap dat er dan wat mee gebeurt.

De voorzitter:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van het mondelinge vragenuur. Ik dank de minister voor Medische Zorg voor haar beantwoording. Ik schors de vergadering voor een enkel moment en dan gaan we over naar de stemmingen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.